

Кривошеїн В. В.

Рецензія на монографію С. В. Ставченка «Управління політичною кризою в демократичних політичних системах»¹

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2018-4-88-89>

Кривошеїн В. В.
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри соціології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Сьогодні кризовий менеджмент став визначальною рисою сучасного управління. Під час політичної кризи громадськість очікує, що політичні лідери будуть вживати заходи з мінімізації її впливу, а їх опоненти використовують ЗМІ та соціальні медіа задля критики правлячого курсу та пропонування альтернативних варіантів політичної діяльності. У цьому екстремальному середовищі політики мають створити у громадськості (електорату) відчуття нормальності ситуації і стимулювати отримання колективного кризового досвіду. Кризовий менеджмент здебільшого пов'язаний з комунікативними аспектами управління в ситуації кризи, де кризовий менеджмент є не тільки сукупністю способів запобігання або усунення технологічних помилок управління, а також заходами, спрямованими на розвиток системи формальної та неформальної комунікації для усунення передумов кризи або управління кризовими ситуаціями. У цьому розумінні кризовий менеджмент складається з набору навичок та технік, необхідних для того, щоб зрозуміти, оцінити та адекватно зреагувати на кризову ситуацію, особливо в момент зародження кризи.

У монографії кандидата філософських наук С.В. Ставченка увагу було зосереджено на визначенні теоретико-методологічних засад управління політичною кризою, які сформувався на матеріалі функціонування демократичних політичних систем, і можливості їх застосування в умовах демократичного транзиту в сучасній Україні. Окрему увагу автор монографії сфокусував на з'ясуванні теоретико-методологічних засад дослідження політичної кризи та можли-

востей управління нею як у зарубіжній науці, так і у вітчизняному науковому дискурсі; на розкритті процесуального виміру кризового управління, зокрема, розглянувши динаміку політичних криз у контексті розвитку політичних систем, типологічне розмаїття криз у демократичних політичних системах, ключові технології діагностики кризових явищ у фазових переходах у розвитку політичної системи; на виділенні кризи керованості та визначенні стратегії її подолання, зокрема, визначивши сутність кризи керованості в умовах демократичної політичної системи, описавши стратегії передкризового управління та кризового управління. У монографії також розглянуто головні питання кризової комунікації, визначено сутність комунікації в умовах кризи, охарактеризовано превентивні технології кризового управління і розкрито особливості медіасупроводу кризової ситуації.

Прикметно, що монографічне дослідження С.В. Ставченка знаходиться в русі західної традиції кризологічних студій. Справа в тому, що у вітчизняній науці основні підходи до вивчення кризового менеджменту сформувались в рамках економічних та гуманітарних наук. Головна увага в політичних дискусіях з проблем кризового менеджменту в європейському та американському науковому дискурсі обертається навколо проблематики гуманітарних та соціальних кризових явищ, хоча сутність більшості декларацій, що відображають структуру та характер міжурядової взаємодії в кризових ситуаціях, має, по суті, політичний контекст. Дослідження криз економічної сфери в країнах розвинутої ринкової економіки націлене лише на аналіз та попередження кризових явищ в процесі управління певною організацією, бізнесовою структурою або неприбутко-

¹ Ставченко С.В. Управління політичною кризою в демократичних політичних системах: монографія. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+», 2018. 296 с.

вим фондом. Аналіз системних економічних криз в європейських наукових школах, наприклад, здійснюється лише при аналізі або порівнянні ринкової економічної системи з трансформаційними економічними системами.

Цікавим у монографії С.В. Ставченка є те, що автор наголошує на амбівалентності поняття політичної кризи. Якщо в ХХ ст. сприйняття кризи мало негативний відтінок з огляду на досвід людства в переживанні криз глобальних, регіональних та національних масштабів. Сучасне сприйняття кризи в процесі управління пов'язане з аналізом процесу змін. Конфлікт та перманентна криза в сучасному науковому дискурсі розглядаються як нормальний стан політичних систем. До того ж у наукових розвідках активно впроваджується уявлення про політичну кризу не тільки як форму протікання політичних змін, а і як інструмент цих змін. З'являється концепція управління через кризу, а також відповідні поняття «керованого конфлікту»

та «керованої кризи» в сфері політики. На основі такого бачення, за посередництвом кризи можна, наприклад, здійснити політичну реформу або провести виборчу кампанію. Сама ідея технологічності та керованості політичної кризи визначила нові напрями в дослідженні політичного менеджменту ХХІ ст. І саме ці напрями сьогодні можна розглядати як найбільш перспективні в політичній науці.

У цілому структура монографії, що рецензується, характеризується погодженістю компонентів наукового пошуку – взаємозалежністю об'єкта, предмета, методології, сюжетної лінії викладення матеріалу тощо. Стиль викладення всебічно сприяє розумінню ключових положень управління політичними кризами. Впевнений, що вдумливий читач знайде у монографії С.В. Ставченка «Управління політичною кризою в демократичних політичних системах» відповіді на багато запитань як теоретико-методологічного характеру, так і праксеолого-технологічного спрямування.